

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De modo conuersandi tempore Missionu[m]. Cap. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

Ignatio traditus. Patrum nostrorum moribus curiosius inspectandis. sensim animo commutatus. praua dogmata eiuerauit. Is deinde rogatus, cur qui tam obfirmato fuisset animo, ut de suscepta mente nullo terrore periculoque posset depelli, Patrum tamen sermonibus se sancti sit passus: Respondit; ita secum disputasse; fieri haud quamquam posse, ut à tam integrâ innocentique vitâ, tam sanctis moribus, tantâ animorum coniunctione & pace, quantam interea aspexisset, vera fides abesset. Vide vim boni exempli apud Orlandinum l. 11. num. 78 & l. 13. num. 2. l. 14. num. 145. Et apud Sachinum l. 1. n. 42. l. 4. n. 285. l. 5. nu. 167. l. 6. n. 9.

397. Tertia utilitas Redundat in nos. Primò. Quia vitâ bonâ præcludimus aditum detractoribus, ne nos infamando, impediunt fructum laborum nostrorum. Ideò S. Paulus ad Tit. cap. 2. monet: In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum; in doctrinâ, verbum sanum, irreprensibile, ut is qui ex aduerso est, vereatur, nihil habens dicere de nobis.

Secundò. Id prodest nobis, ob magna, quæ inde acquiritur merita & gratiam apud Deum.

Tertiò. Quia securius sine lapsu versabimur in medio nationis præuæ, virtutum exercitio tanquam valida contra hostes armatura muniti.

398. Ideò S. Xaverius ut scribit Turcellinus lib. 6. eius vitæ c. 18. Censebat ad Apostolicum munus (scilicet ad Miliones) deligendos viros egregiâ, diuig, spectatâ fide, virtute, constantiâ, sanctitate: tum quia tales viros res ipsa postularet, tum quia usu doctus senserat, eam Provinciam grauissimâ esse Sathana tentationibus, molestiis, & arumnis expositam. Proinde in eiusmodi Dominica vinea operariis, prudentiam magis ac sanctitatem, quam scientiâ doctrinamque, expebat: ratus ad tot tantasque difficultates superandas, necessariam profectò esse virtutem. Quòd si virtutem decoraret eruditio, tum verè aiebat egregios perfectosque Evangelij præcones existere. Alioqui turpe esset, velle alios bonos facere, & tali bonitate carere. Nam, ut benè dicebat Abbas Pœmen in vitis PP. apud Russium lib. 3. numer. 183. Homo qui alios docet, & non facit ea quæ docet, similis est fontis alto, qui omnes res lauat, & omnes satiat potu, seipsum autem lauare non potest, sed habet immunditias sordisque limorum. Idem dixit: Doce animam tuam seruare, quæ lingua tua alios docet. Vide Orlandinum l. 3. n. 30.

CAPVT QVINTVM.

De modo conuersandi tempore Missionum.

400. **D**Vm secularium aliquis detrahit aliis, pia quadam industria vtendum est, ad eiusmodi impediendos sermones. Quod ni fiat, loco utilitatis, nocetur proximo malè loquenti.

Non tractando cum simplicitate, dicebat B. Maria Magdalena de Pazzis 4. par. vitæ cap. 21. nocet sibi & proximo: & ne secularibus displiceat, abscondit simplicitatem, quæ etiamsi esset in eorum habitu aculis, ostendunt sic tractando, eam non esse: quia non improbando sermones eorum contrarios simplicitati, suâ taciturnitate consensum præbent ei, quod isti dicunt. Ideò S. Dionysius Papa episc. ad Seuerum monet: Sit lingua nostra boni fomentum, malis aculeus: tumidos retundat, iratos mitiget: pigros exacuat, desides hortatu succendat.

Hoc tamen valdè circumspicèdè agendum, & eo modo, quo Macrobius l. 7. Saturn. c. 2. faciendum in coniuiali sermone docet. Nihil, inquit, tam cognatū sapientiæ quàm locis & temporibus aptare sermones, personarum quæ aderant estimatione in medium vocatâ. Alios enim relata incitarunt exempla virtutum, alios beneficiorum nonnullos modestie ut & qui aliter agebant, sepe auditis talibus, ad emendationem venerunt. Sic autem vitii irriteris si & hoc in conuiuio exegerit ordo loquendi, feriet Philosophia non sentientes, quia non ita prostrebitur in conuiuio censuram, ut palam vitia castiget. Et infra: Ergo si oportunitas necessaria reprehensionis emerferit, sic à Philosopho proficiscetur, ut & recta & efficax sit. Quid mixtum si feriet sapiens non sentientes, cum interdum sic reprehendat, ut reprehensus hilaretur. Quia in re prudentia opus est, ne acerba correctione concitemus detractorem ad peiora veterum peccata. Cuidam amico meo sæpè successit cum fructu & gustu conuiuatum, dum adesset conuiuio, apud Episcopos & Primarios Regni Senatores ac Principes: solebat enim aliquo eorum inchoante sermonem detractori vel iracundum, hilari vultu ac læto dicere: Illustrissime Domine, rogamus Illustrissimam D. V. vi lætissimus, læti enim esse in tam nobili consensu volumus, relinquamus istos melancholicos sermones. Et tunc propinabat illi potum incundè, & suaviter coegebat finem sermoni detractorio imponere. Cuius sanè rei magna est habenda ratio. Quia, ut scribit Sachinus 2. par. Histor. Societatis libr. 8. numer. 125. de nostro P. Iacobo Laynez, secundo Præposito Generali: Præmissa correptionis fraternæ peccatum, tanti faciebat, ut omissionem hanc & impudicium, duo esse vitia diceret, propter quæ quàm plurimi mortales perirent.

Verùm hoc charitatis officium prudenter exequendum est, ut priuatim fiat, si ex publica correptione nullus fructus speraretur, sed timeretur potius animi exacerbatio. Ideò S. Basiliius c. 3. in reg. mor. monet. Qui aliorum in Ecclesiâ docendorum munus suscepit, illud debet spectare, ut omnes ille quidem in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi perfectos producat, vnumquemque tamen seorsim, ordine ac gradu ipsius seruato.

Seruatur autem ordo & gradus, dum iuxta

conditionem personæ, adhibetur pia correptione. Quâ de re Deus Pater laudans prudenter zelosos Sacerdotes & animarum pastores cap. 119. dialog. sic dixit S. Catharina Senen. *Isti vere imitati sunt vestigia Christi, idem correxerunt, & non permiserunt membra languentia putrescere, videlicet non corrigenda, immo charitatiuè, cum benignitate vnguento, siue cum ignis asperitate plagam incidendo culpæ sicuti sancta discretio videbatur exigere, fortiter arguendo atque disciplinando, plus vel minus iuxta defectus exigentiam.* Et idem S. Basilii in Moral. reg. 80. c. 11. ponderans illa verba Christi Matth. 10. & 28. *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum, euntes docete omnes gentes, ait, non esse debere, tanquam Pracones Regni celorum, ad destructionem eius, qui habet imperium mortu in peccato.*

403. Si ergo peccata occulta destruere debemus, multo magis publica, si ipse sit fructus, & si bono modo fiat. Bonus autem modus est, si id fiat cum animi lenitate, & sermonis, more medicorum, qui non præscribunt imperiosè medicinas. *Decet nos esse, inquit S. Basilii in Moral. reg. 80. cap. 15. tanquam medicos, qui magis adhibita animi lenitate, scienter secundum Domini doctrinam, animarum morbos curent, in acquisitionem eius, qua est in Christo sanitatis & perseverantia.*

404. In conversatione cum omni hominum genere, in primis cordi sit datum à S. Xaverio monitum locuti, relatum à Turfellino l. 6. cap. 13. *In congressibus & colloquiis cauendum est, ne nimia quadam grauitas suspicionem præbeat, reuerentiam exigentis arrogantia, sed potius facilitatem vultus præferat, affabilitatemq; sermonis.* Et S. Bernar. l. 4. de Confid. c. 4. describens quales debet eligere Eugenius Papa pro Missionibus Apostolicis, ait esse debere tales, qui se amabiles præbeant, non verbo, sed opere, reuerendos exhibeant actu, non fastu. *Quia, ut ait Cicero l. 2. Offic. Difficile dictu est, quantum opere conciliet animos hominum, comitas, affabilitasq; sermonis De S. Ignatio scribit Maffei l. 3. c. 11. Cauebat ne de rebus etiam diuinis ineptè & ad satietatem ac fastidium ageret. De S. Xaverio Turfellinus l. 6. c. 11. Salubres, inquit, sermones, ne satietatem afferrent, magna solertia condire, miraq; varietate miscere conuenerat.*

405. Eò sunt dirigendi sermones, vt aliqua in aliis utilitas, & saltem semina quædam pietatis relinquuntur, vt ex conversatione nostrâ vel meliores fiant, vel concipiant desiderium vite melioris. Vnde nos debere esse iuxta Christi dictum: *Sal terra, inquit S. Basil. in Moral. reg. 8. c. 9. vt qui communionem cum ipsis habuerim, spiritu renouentur, ad incorruptionem. Nec hoc tantum, sed vt ibidem subdit c. 18. debemus esse, tanquam plantatores palmitum Dei, qui in vite, que est Christus, nihil alienum aut infructuosum relinquunt, & ea, qua conuenientia sunt atque secunda, meliora efficere studeant, omni diligentia adhibita.*

Lancicij Opusc. Tom. 2.

Et vt cap. 19. ait: *Tanquam edificatores templi Dei, quorum cuiusque animam ita concinnent, vt fundamento Apostolorum & Prophetarum aptè congruat.*

Hoc conantur præstare Deo pleni. Nam, vt ait B. Laurentius Iustinianus l. de casto contubio c. 12. *Anima, que lucrata est à Verbo, Verbo fructificare conatur, quoties se offeri causa: (hoc est occasio.)* Quodocunque impellitur seu vocatur à Verbo, non minus ardentem quam prudenter proponit se, sua interponit vt vacet proximo, vt proximi succedatur profectibus. Nullo quidem exercitio congruentius occupatur Sponsa, quam cum animarum intendit lucris. Hoc etenim sacrificio nihil maius, nihil suauius, Verbo redolet. Vnde Petro cum diceret: *Amas me? illeq; responderet, Domine tu nosti omnia: tu scis quia amo te; ipse mox intulit: Pasce oues meas.* Nihil amanti ardentem carius potuit committere, quam illud, propter quod exinaniri voluit & mori. Hoc exemplo quantum illi fraternus amor placeat, & potissimum cum circa anima salutem occupatur, voluit commendare. Hoc verbis, hoc in se ipso operibus approbatur. Ideoq; Sponsa Verbo contradicere non audens, eidemq; ne dum intrus in imagine, verum etiam exterius in actione se conformari satagens, animarum profectibus intendere non recusat. Hortatur quos potest, docet quos potest, proximorumq; mentes nunc terrendo, nunc mulcendo, ad agnitionem prouehit veritatis. Cunctos pio fouet affectu, nullum despiciit, nulli se petenti donegat, aliena damna sua iudicat, vt vera charitatis zelo repleta sciat gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus, non suis, sed in omnibus Verbi concupiscit honorem. Felix erit ille (vt dixit Christus Dominus S. Brig. l. 3. Reu. c. 10.) qui conatur pro posse suo, vt vitia de mudo extirpentur, quæ iam plus solitè inualescunt. Quâ de re præclare etiam S. Bern. vt solet, scribit ad Eugenium Papam l. 4. de Confid. c. 4. describens quales esse debeant Missionarij Apostolici. Vult enim, vt absolutis suis Missionibus, redeant fatigati, sed non suffraginati simul gloriantes, non quod curiosa seu pretiosa quæ terrarum attulerint, sed quod reliquerint pacem Regnis, legem barbaris, quietem Monasteriis, Ecclesiis Ordinem, Clericis disciplinam, Deo populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Hæc autem omnia, & per sermones cum multis habitos, & per priuata colloquia cum solis, procuranda sunt. Hęc S. Antonius, humanis artificijs non imbutus, præstabat per priuata colloquia. Sermo eius, inquit S. Athanasius in vitâ, sale conditus, consolabatur mæstos, docebat inscios, cõcordabat iratos, omnibus suadebat nihil amoris Christi anteponendum, proponebatq; ante oculos, bonorum magnitudinem futurorum, & Dei clementia, & beneficia reterebat indulta. Deinde effectus sermonum eius, hos recenset: *Quis non tristitia apud Antonium mutauit in gaudium: quis non iram, verum in pacem: quis orbitatis luctu, non ad eius temperauit aspectum: quis non merore paupertatis, quo premebatur, abiecto statim & diuitiū despexit opulentias, & in sua letatus est paupertate: quis post lassitudinem Monachus, non eius est adiutus hortatus: quis adolescentis ætatis ac-*

406.

407.

408.

409.

410. census arboribus, nō ex eius admonitu pudicitia, amator fuit, qui vexatus à diabolo sine medela rediit, qui inimici cogitationibus distractus, caeca tempestate sopita, sereno non regressus est animo: Hęc in Eremito S. Anton. illiteratus faciebat, alij serui Dei in mediā turbā. De B. Platone scribit S. Theod. Studita or. funebr. *Quandiu, inquit, cum iis qui in vrbe Byzantio erant, versatus fuit, domos totas in aliam formam mutauit, & ad statum virtutis conuertit, sua lingua admonitionibus, turadi consuetudinem ab eiusmodi hominibus abstulit, nimios ornandi corporis cultus, modestā suā doctrinā repressit. Sæpius de morū probitate disserēs, ut charitatem exercerent in pauperes, hominibus persuasit. Quare factum est, ut abundē pecunia conferrentur, & in ea loca, in quibus pietas exercebatur, publicē distribuere eosdem ad lectionem compositē exercendam instituit, atque ad quoduis aliud opus bonum induxit.*

411. Idem fecere alij plurimi sancti, & nostræ Societatis præcipui quique primi Patres, & posteriores Hinc S. P. Ignatius, Salmantica Iudicibus vitæ suæ rationem redditurus, ut scribit Rib. l. I. c. 16. Mass. l. 1. c. 17. Nequaquam, inquit, concionamur, verum de virtutis pulchritudine, de vitij seditione, cum occasio se dat, familiariter & ex æquo loco differimus, atque homines ad odium peccatorum, amoremque probitatis hortamur. Eodem modo conuersabatur in Patriam reuersus (Mass. l. 2. c. 1.) de S. Xaerio Turfell. l. 2. c. 2. *Nec quicquam in primatis colloquiis inexpertum omisit, quous ad sanandos ciuium animos pertineret. Hoc imitatus P. Thomas Sanchez de se scriptum reliquit, ut refert Crombecius l. 2. de stud. perfectionis c. 32. q. 12. Dabo operam in omni conuersatione meā, ut de Deo aliquid loquar, neque hoc tantum cum domesticis, sed etiam cum externis, ut ij aliquid de Diuinis acceptum à me domū referant. Sed quid addo Sanctos, etiam Ethnicis, meliores reddebant alios suā conuersatione & colloquiis. Plato, ut scribit Iustinus libr. 20. hist. Laudando quotidie virtutem, & vitia luxuriæ condemnando, casusque ciuitatum hac peste perditarum enunciando, tantum studium ad frugalitatem multitudinis prouocauit, ut aliquos ex his luxuriosos in optimam frugem conuersos fuisse, incredibile videretur. Subdit postea, id affectum fuisse suis sermonibus, ut matronæ vestes auratas deponerent, & tunoni consecrarent. Socrates apud Plutarchum libro. An feni sit Respub. gerenda, Adhortationibus multis à prauis institutis ad saniora consilia virtutesque adduxit. Epicteto Stoico scribit Arrianus lib. de doctrinā Epict. in sermonibus nil aliud propositum fuisse, nisi ut animos audientium ad optima quæque experienda incitaret.*

412. In iis missionibus spectare debemus, quod Christus veniendo in mundum spectauit, qui, ut ait S. Leo ser. 2. de Natiuitate, *Venit contagia nostra auferre, non perperam, nec succumbere vitiiis, sed mederi: venit ut omnem languorem corruptionis, & vniuersa vulnera sordentium curaret animarum. S. Basilus in Moral. Reg. 20. c. 23. Nullo modo, neque ad ostentationem,*

414. neque ad quæsum verbum Domini conferre debet, diducit in aures audientium influendo, quo nostris vel voluptatibus vel commodis consulamus. Quodque contra in docendo tales nos esse velit, perinde ac si pro gloria Dei, ipso audiente, loqueremur. Præclara huius rei exempla inter alios & documenta reliquit nobis P. Petrus Faber, de quo sic scribit Orlandinus l. 3. hist. Soc. n. 29. *Nullas prætermittebat occasiones ferende pietatis. Indagabat vias omnes omnibus consulendi, & quocumque ingrediebatur, omnem sermonis occasionem intentā mente captabat: quoniam in tempestiua se nonnunquam taciturnitatis accusans, cuius vitio, plurima saltem bona fieri desinerent, quæ facta ab hominibus, salutem parerent, statim in posterum accuratius interiori parere voci, & momentum Spirituum exaudire, nunquam ut verbo parceret, sed in omni congressu atque conuictu (ex Gregorij Magni præcepto, Hom. 17. in Euangel.) curaret, quæ singulis diceret, & quemadmodum vniquemque moneat, ut quisque se ei iungeret, quasi è salis tactu æternæ vitæ sapore condiretur. Bellissimum ducebat esse, & nostrum Ordinis proprium, relinquere in omnibus domibus & hospitibus, quod diuertimus, vestigium aliquod sanctitatis. Vbi que colligendum, cum debitores simus omnibus, & vbi que nos spectet Deus, cuius famulos & administratos esse nos voluit. Ideo committendum non esse, ut frustra aliquid ad notitiam nostram conspectum, perueniat: quia is, quem sequimur, nihil in se frustra & inane permittit, non rei cuiusquam aspectum, non vocis audientiam, non iter vllum, non ingressum, non statim aut sessionem: et tandemque, cum quopiam diuertent, non teneret ac frustra, sed consilio ac ratione, ad hos potius quam ad illos, & oculos, & iterum direxisset. Nec frustra ac sine causa, modo maritimum, modo terrestrem tenuisse iter, modo foris, modo solum & secum ipso, modo inter homines & cum hominibus voluisse versari. Quemadmodum igitur nihil in eius actionibus inane fuit, nihil superuacaneum, nihil redundans, ita in nobis nihil reprehendi debere inane, nihil quod causâ fructus, vacaret. Illud addebat, ad præmuniendum castimonia iubeantur, obstruendoque, aditus insidiatori nequissimo, dignissimum commemoratione præceptum. Cunctis in hospitibus ac diuersoriis, non modo statim in congressu ex præcepto Christi pacem hospitii dandam, sed etiam pietatem palam ac liberè profertendam, tum piis de Deo sermonibus inferendis, tum Religionis aperte colendis officijs, ut Religiosi viri dum ita fame seruiunt, ceterosque à flagitio sua probitatis opinione coercerent, vti eademque operâ, & pudori suo consulant & alieno. Nihil enim nos ita continet in officio, ut & edita iam virtutis exemplâ, nihil ita petulantiam hominum frangat, reprimat impudentiam, cupiditates imminuat, ut sobrii hominis & temperantis aspectus. Eâ de causa Faber, iure quosdam non tam re, quam nomine Religiosos accusat, qui non sine diaboli fraude in hunc rapiuntur errorem, ut pudeat coram iis, quibuscum agunt, liberè profiteri qui sunt, quod liberius illi, quidquid collibitum fuerit, in aures castas eructant. Et sanè in Apostolorum Principis obferuare licuit, quam Christum timidè profiteri periculosum fuisse, dum Ioannem in Pontificis domo, qui non erat,*

erat, nullus laceſcit; illum verò adeo nuper, animoſum, quoniam latere volebat, vox ancilla dececit. Quòd rectè intelligens Faber, iam inde à principio imperauerat ſibi ne quid in conuentu hominum conueneret, ne quid diſſimularet: ſed perpetuis de Deo, deq; virtute colloquii, quid proſpiceretur, oſtenderet: vt nemo ſe præſente auerteret, aut nimis prudenter aliquid facere, aut mollem aliquem & delicatum inferre ſermonem. Et, vt de eo ſcribit P. Roderus in Caniſij virà l. 1. c. 2. referens epiſtolam P. Caniſij Moguntia datam. Nullum ex illius ore verbum, ſue in vſu familiarique congreſſione, ſue dum menſe accumbit, prodire audio, niſi quòd Dei honorem & pietatem ſonet, neque tamen ob ſacundiam audientibus grauis ac moleſtus eſt. Didicerat videlicet ab ipſo Chriſto ſanctus epulas condire colloquii, nec vt plerique poſitis ſibi ante oculos cibi ſauantibus ſallebatur, ſed ventre ac palato ſuperior, ſtauerat ſibi eſſe conuiuium diuini ſermonis eſcam, non blanda voluptatis illecebram: Excellebat enim in familiari colloquio. Ideò Orland. l. 9. hiftorię de eo diſſerens: Dicebat interdum ad populum: ſed in congreſſu familiarique colloquio viſ maior. In hoc ille paretur omnia, in hoc herebat & habitabat. Quia, vt ait Seneca epiſt. 38. Plurimum proſicit ſermo, qui minuatim irreperit animo. Quocirca, qui non habent concionandi donum, procurent priuatis ſermonibus inuare alios; ſæpè plures, quàm alij concionando, inuabunt.

416. Agnouit hoc & Seneca epiſt. 38. Cùm enim ſermonem familiarem priuatumq; præpoſuiſſet publico & clamoroſo, ſubdit: Philoſophia (id eſt, doctrina moralis) bonum conſilium eſt: conſilium nemo clamore dat. Aliquando videntur eſſe & illi, vt ita dicam, concionibus, vbi qui dubitat, impellendus eſt. Vbi verò hoc non agendum eſt, vt velis diſcere, ſed vt diſcat, ad hæc ſubmiſſiora verba veniendum eſt. Facilius intrant ſed & hærent; nec enim multum opus eſt, ſed efficaciſſibus ſeminis modo ſpargenda ſunt, quod quamuis ſit exiguum, cùm occupauit idoneum locum, vires ſuas explicat, & ex minimo in magnos auctus diſſunditur.

417. Nec tantum inſtat feminum ſunt verba pia, & ſpiritualia, ſed tanquam ros hortos perfundens & fecundans. Nam zelo præditi, tanquam rore quodam caeleſti, ſermone ſpirituali, irrigant corda Auditorum, ſecum familiariter colloquentium. Hoc enim probis & zelofiſſis paſtoribus animarum, commendauit Deus Pater S. Catharinae Senen. c. 119. Dialog. Iſti, inquit, erant hortulani veri, qui ſolliciti cum ſancto zelo atque timore Dei ſpinaſ peccatorum euellabant, plantando virtutum odoriferas in Eccleſiã ſanctã plantas: vnde ſubdit vixebant virtuoſe cum ſancto timore, quotidie reſcences, veluti odoriferi flores in corpore myſtico S. Matris Eccleſiæ. Et c. 146. Nobiliorem titulum dat Deus Pater iis, qui attendunt animarum profectui. Ad quem inter alia potiſſimum eſſe inſtitutam Societatem Ieſu aiunt Paulus 3. p. 3. Iulius 3. p. 53. Gregorius 13. p. 227. Verè, inquit, tales appellari poſſent alter Ieſus Chriſtus Crucifixus vniuerſi Lanciaij Opu, 6. Tom. 2.

tus meus, ex eò quòd aſſumpſerint officium eius Ipſe venit veluti Mediator, vt miſeriam auferret. & ita pacificaret hominem. & mihi reconciliaret, tolerando multa patienter; ita faciunt iſti cum deſiderio cruciato ſancto ſuo, qui mediatores efficiuntur cum orationibus humilibus; cum verbis exhortationis, & ſuam vitam ſanctam proponunt omnibus in exemplum. Relucent in eis lapides preciſi virtutum, cum verà patientiã, ſupportando defectus aliorum. Iſti ſunt hami, cum quibus capiunt animas.

419. Quàm ſit autem excellens hoc opus, declarauit Deus Pater etiam per B. M. Magdalenam de Pazziſ in quodam raptu 3. parte vitæ §. Octaua nocte, ſic dicentem: Sicut Trinitas diſtillat & inſluit ſuam gratiam in creaturas diſpoſitas, ſic anima diſtillat anxium deſiderium proximorum, & inſluit forte velle, vt creatura redeat ad ſuum Creatorem, & hoc diſtillamentum, ad eò eſt intrinſecum, vt penetret & perueniat ad ipſum cor Verbi, quod ſibi multum complacet de tali diſtillamento. Et cùm anima non poſſit iterum creare hominem, audeo dicere, Deum Creatorem omnium iterum creat in illis animalibus qua eum perdiderunt, & propter animas recuperatas dicitur Recreati, id eſt, iterum creatus Deus. Magna eſt iſta zeli excellentia, ſi eã rectè vtamur & prudenter.

420. Quocirca meritò S. Chryſoſtomus epiſt. 54. excitans Gerontium Presbyterum ad quoddã iter ſuſcipiendum pro inuandis animabus, ſic ſcribit: Huius profectionis non paruum mercedem es habiturus. Quod ſi profectionis, multo proſectò magis ſeres ipſas tractes, multumq; ſtudium adhibeas. Si quidem huiusmodi peregrinationes (vti ſunt noſtræ Miſſiones) ſuſcipere, longè præſtantiùs eſt atque conducibiliùs, quàm domi deſidere. Illic enim degens, hæc etiam habere poteſ. qua nunc habes: hoc eſt, ieiunium, vigiliã, catechizãque Chriſtiana Philoſophia genera. Domi autem deſidens, ea lucrari non poteſ, qua, ſi in illa regione commoraberis, ad ipſi poſſeſ. nimirum, tot animarum ſalutem, periculorum mercedem, tantaque animi promptitudinis ac ſtudij præmium. Nam ne ipſa quidem animi promptitudo præmio caret.

CAPVT SEXTVM.

De modis conuertendi vel adiuuandi in ſpiritu peccatores.

421. **Q**ueres. Quã prudentiã opus eſt, ad conuertendos magnos peccatores?

Reſpondeo. Præter ea, quæ ſuprà dicta ſunt, & adhuc per occaſionem dicentur, præſertim ex ſenſu S. Ignatij Patris noſtri, & S. Xauerij, ac P. Petri Fabri, hæc quoque valdè prodeſt.

Inprimis S. Xauerius hanc cum ſceleſtã vitã hominibus rationem, tenendam dicebat, vt ſcribit Turſel. l. 8. c. 12. Si quando, inquit, incideris in homines ad eò implicatos fraudibus, libidimbus, odiis, vt